

Komplext att fostra barn i förskolan

När förskollärare fostrar barn i förskolan drivs de av några grundläggande principer – varje barn ska ses som unikt, barn har rätt till ordning för att kunna utveckla ett demokratiskt förhållningssätt och de bör känna tillit, ömsesidigt beroende och hopp för att kunna fostras till självständiga personer.

I en aktuell avhandling vid Göteborgs universitet framgår hur de olika principerna i praktiken ofta kolliderar i förskolemiljön.

I sin studie har Airi Bigsten intervjuat nio förskollärare på fyra förskolor och filmat interaktionen mellan dem och 64 barn.

– Förskollärarnas bevekelsegrunder handlar ytterst om barns rättigheter. Men rättigheterna ställs emellanåt mot varandra, och ibland blir någon av rättigheterna överordnad. Samhällets krav på vad som krävs av varje barn i en gemenskap ställs ibland mot barnets intentioner, säger hon. Det kan handla om huruvida det ska vara fasta platser i förskolans samling, eller inte. Ska valfrihet då tillåtas eller inte?

Ett annat exempel är när förskolläraren, trots att det är emot reglerna, låter ett barn åla runt i samlingsringen eftersom det upplevs som så svårt att sitta still.

Studien ger en bild av hur komplex fostran är. Vilka rättigheter som förskollärarna ser som centrala varierar med sammanhanget, vilka barn som är närvarande, vilka intentioner barn har och vilken förståelse barn och vuxna har i den aktuella situationen.

Ett exempel är barnets rätt att ses som unikt. Den rätten vilar på tanken att barnet ska förstås utifrån sina egna villkor och har rätt att inkluderas och existera i gruppen som en person med specifika förutsättningar. Det finns dock en gräns för barns olikhet: om den riskerar att skada deltagarna i gruppgemenskapen eller barnet självt accepteras den inte.

– Samtidigt som barn har rätt att agera på sina villkor ställs krav från samhällets sida att barn ska förvärva instrumentella kunskaper via olika kartläggningsmaterial, gällande till exempel språk och matematik. Men enligt min studie avvisar ofta förskollärarna de kraven med hänsyn just till barns rätt att ses som unikt, säger Airi Bigsten.

Läs avhandlingen: <http://hdl.handle.net/2077/38772>

För mer information:

Kontakt: Airi Bigsten 0704-15 60 69, e-post: airi.bigsten@ped.gu.se

Airi Bigsten lägger fram sin avhandling Fostran i förskolan vid institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande torsdagen den 11 juni, klockan 13:15. Plats: Pedagoggen Hus C, sal CE 04, Läroverksgatan 5, Göteborg.

Avhandlingen har genomförts inom ramen för forskarskolan i utbildningsvetenskap vid Centrum för utbildningsvetenskap och lärarforskning, CUL, Göteborgs universitet.